

Nr 915

Av herr Larsson i Hedenäset m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 141, angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m.

(Lika lydande med motion nr 771 i Första kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 141/1965 framlägges förslag till utbyggnad av universitet och högskolor. De förslag som där framlägges bygger till väsentlig del på 1963 års universitets- och högskolekommittés (U 63) utredningar och förslag.

Utredningsdirektiven för U 63 innehöll bl. a. en prövning huruvida en eller två sektioner av teknisk högskola kunde förläggas till i första hand någon av huvudorterna i övre Norrland. Några förslag i denna riktning framlägges ej av kommittén. Däremot föreslås inrättandet av en ny teknisk högskola, förlagd till Linköping. Detta innebär att all högre teknisk utbildning i landet koncentreras till fyra högskolor, lokaliserade till Stockholm och orter söder därom.

Ett flertal remissinstanser har — som framgår av propositionen — kritiserat att en ingående prövning av ett norrlandsalternativ ej företagits. Förutom av länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Väster-norrlands län, Norrbottens och Västerbottens landstings förvaltningsutskott samt Samarbetsdelegationen för de fyra nordligaste länen och Norrlandsförbundet har även *arbetsmarknadsstyrelsen* och *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* anmärkt på denna brist och påpekat att högre teknisk utbildning i Norrland skulle få stora allmänt lokaliseringpolitiska effekter.

Departementschefen har i detta hänseende endast förklarat sig ha förståelse för de önskemål om en högre teknisk utbildning i Norrland som framkommit, men har det oaktat ej avgett några konkreta förslag.

De frågor som sammanhänger med lokaliseringen av högre utbildning och forskning är icke enbart av undervisningsteknisk och ekonomisk natur. Man måste även se dem ur ett vidare perspektiv och beakta den allmänna effekt på närings- och kulturliv som blir följderna av det sätt på vilket frågorna löses. En förläggning av högre utbildning och forskning till en ort ger också vidsträckt sidoverkningar genom en allmän höjning av ortens och omlandets attraktionskraft när det gäller såväl industrilokalisering som bo-

sättning. Förekomsten av högre utbildning och forskning på en ort innebär också en stimulans för den industriella, ekonomiska och kulturella verksamheten där. De fördelar, som på denna väg kan uppnås, måste självklart vägas mot de direkta etablerings- och driftkostnaderna, för att en ur samhällsekonomiska aspekter riktig lokalisering av resurserna skall kunna erås. Vid en sådan allsidig bedömning när det gäller utbyggnaden av våra forskningsresurser och vår högre utbildning träder övre Norrland på ett särskilt sätt i förgrunden.

Mot en förläggning av högre teknisk utbildning till Norrbotten och Luleå har anförts att näringslivet i denna stad är alltför ensidigt och för svagt differentierat och att befolkningsunderlaget, 32 000 invånare, skulle vara alltför obetydligt. Till sådana uttalanden kan påpekas att universitetsstaden Umeå har 25 000 invånare. Väsentligare är emellertid, att redan siffran 32 000 måste anses missvisande i detta sammanhang. För en rättvis jämförelse med mellansvenska alternativ får man inte se Luleå isolerat. Det måste beaktas, att avstånden mellan de tre städerna Luleå, Piteå och Boden samt Älvsbyns köping inte är större än avstånden inom Storstockholm. Den region, som bildas av dessa fyra orter, hyser över 100 000 invånare. Näringslivet är även betydligt mer differentierat inom denna region än man kan tro om man enbart tar hänsyn till Luleå stad. Näringslivet, dess utveckling och differentiering, skulle som ovan anförts stimuleras genom tillkomsten av högre utbildning och då framför allt teknisk sådan. Att låta brister i näringslivets differentiering förhindra tillskapandet av högre teknisk utbildning blir därför att komma in i en ond cirkel som hindrar landsdelens utveckling och därmed ett rationellt utnyttjande av dess naturtillgångar.

I fråga om ämnesinriktningen för en högre teknisk utbildning i Norrbotten träder gruvbrytning, malmbehandling och järnförädling i förgrunden. Inom detta ämnesområde föreligger det behov av och förutsättningar för en betydande utveckling. Med anknytning till Norrbottens järnverk, LKAB och dess olika laboratorier men framför allt till Jernkontorets metallurgiska forskningsstation i Luleå ges förutsättningar för forskning och utbildning som sedan i sin tur kan bli ägnad att främja bygdens ytterligare utveckling. Intressanta objekt är även den geofysiska forskningsstationen liksom rymdforskningsstationen i Kiruna. Inom Norrbotten erbjudes forsknings- och utbildningsmöjligheter som saknar motsvarigheter inte bara i vårt land utan även långt utanför dess gränser. I övrigt torde utbildning av kemister liksom förläggning av utbildningssektioner för elektroteknik och maskinteknik till Norrbotten böra övervägas. Det är samtidigt ej möjligt att — utan föregående utredning — kunna framlägga detaljförslag till ämnesinriktning, tidsprogram och organisation för den högre tekniska utbildning inom Norrland som ur allmänna synpunkter framstår som angelägen.

Av denna anledning synes det oss vara ytterst angeläget att frågan om inrättandet av högre teknisk utbildning förlagd till Norrland snabbt utredes.

Med stöd av vad i det föregående anförts får vi hemställa,
att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 141/
1965 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att frågan
om en till Norrland förlagd utbyggnad av den högre tek-
niska utbildningen, varvid särskilt möjligheterna av en för-
läggning till övre Norrland beaktas, snarast måtte bli före-
mål för en förutsättningslös utredning.

Stockholm den 2 november 1965

Harald Larsson

i Hedenäset

Per Petersson

Ingvar Svanberg

Bertil Öhvall

Erik Hammarsten

Ragnar Lassinantti

Annie Jäderberg

Nr 916

Av herr Mellqvist m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition
nr 141, angående utbyggnaden av universitet och hög-
skolor m. m.

(Lika lydande med motion nr 779 i Första kammaren)

Stockholm den 2 november 1965

Sven Mellqvist

Bo Turesson

Elsa Lindskog

Olof Persson

Anders Jonsson

Karl Gust. H. Boo